

การประเมินโครงการ “การจัดกิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมกับภาครัฐโดยการจัดอบรมการผลิตสื่อสร้างสรรค์ด้วยการบรรยายและฝึกปฏิบัติตามโครงการส่งเสริมและสนับสนุนการรวมกลุ่มเครือข่ายผู้บริโภคกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์”

An Evaluation of the Management of Lecture and Practice Training Programs under the “Promotion of Formation of Ethic and Indigenous Consumer Network of Broadcasting Affairs” Project

อรรตญา พิกุลพารุ่งโรจน์

Adtaya Pigunparungrod

อาจารย์ประจำสาขาวิชาสื่อสารการกีฬา วิทยาลัยนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

Lecturer in Sports Communication Department, Collage of Communication Arts, Rangsit University

*Corresponding author E-mail: adtaya.p@rsu.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการประเมินโครงการ “การจัดกิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมกับภาครัฐโดยการจัดอบรมการผลิตสื่อสร้างสรรค์ด้วยการบรรยายและฝึกปฏิบัติ ตามโครงการส่งเสริมและสนับสนุนการรวมกลุ่มเครือข่ายผู้บริโภคกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินโครงการใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต เป็นการวิจัยเชิงการประเมิน (Evaluation Research) โดยมีรูปแบบการประเมินแบบประยุกต์ซีพี (CIPP Model) ใช้แบบประเมินโครงการเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าที่เข้าร่วมโครงการจาก 4 ภูมิภาค จำนวน 400 คน โดยผลการประเมิน พบว่า 1. ผู้ตอบแบบประเมินเป็นเพศชาย มากกว่าเพศหญิง มีอายุอยู่ในช่วงอายุ 36 – 45 ปี และผู้ตอบแบบประเมินที่เข้าร่วมโครงการผู้ตอบแบบประเมินมาจากชาติพันธุ์/ชนเผ่ากะเหรี่ยง มากที่สุด 2. การประเมินโครงการ “การจัดกิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมกับภาครัฐโดยการจัดอบรมการผลิตสื่อสร้างสรรค์ด้วยการบรรยายและฝึกปฏิบัติ” พบว่า 2.1) ผู้ตอบแบบประเมินได้รับข้อมูลข่าวสารของโครงการจากเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่า ภูมิภาค มากที่สุด รองลงมา คือ ได้รับข้อมูลข่าวสารจากเพื่อน/คนรู้จักแนะนำในกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าออกต่อ และได้รับข้อมูลข่าวสารจากจดหมายส่งตรงจาก คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ 2.2) ผู้ตอบแบบประเมินมีความคิดเห็นต่อโครงการในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุดที่ค่าเฉลี่ย 4.47 โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการประเมินว่าด้านกระบวนการ มากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.52 รองลงมา คือ ด้านผลผลิต ที่ค่าเฉลี่ย 4.50 ด้านปัจจัยนำเข้า ที่ค่าเฉลี่ย 4.42 และ ด้านบริบท ที่ค่าเฉลี่ย คือ 4.41 ตามลำดับ ซึ่งผลจากการประเมินทำให้เห็นว่าผลของการประเมินด้านบริบทต่ำกว่าด้านอื่น ๆ ถึงแม้ว่าจะอยู่ในระดับมากที่สุดที่จะพัฒนาให้ตรงต่อความต้องการของกลุ่มเป้าหมายให้การจัดให้มีการสัมมนาเชิงปฏิบัติการหรือการฝึกอบรมในครั้งต่อไปใน

ประเด็นการรู้เท่าทันสื่อ การสร้างสรรค์เนื้อหาที่ดีสำหรับรายการ โทรทัศน์-วิทยุ และการจัดทำแผนกิจกรรมเครือข่าย ผู้บริโภคสื่อวิทยุ – โทรทัศน์ ส่วนอื่น ๆ ได้แก่ ผู้บริโภคสื่อ เวทีแสดงความคิดเห็นชุมชน และการสื่อสารวัฒนธรรม และภาษาของชนเผ่า การนำเสนอเรื่องวิถีชีวิตของชนเผ่า เป็นต้น

คำสำคัญ: การประเมินโครงการ การผลิตสื่อสร้างสรรค์ กลุ่มเครือข่ายผู้บริโภค กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

Abstract

The purpose of this study is to evaluate the management of lecture and practice training programs under the “Promotion of Formation of Ethic and Indigenous Consumer Network of Broadcasting Affairs” project. in 4 aspects: context, input, process, and product. The evaluation was conducted by using CIPP Model. The project evaluation form was utilized as a tool to collect the data from 400 people who were ethnic groups and indigenous tribes from 4 regions of Thailand participating in the project. results The result showed that the most of the respondents were male and aged between 36 and 45. Most of them had high school educational background. Most of the respondents participating in the project were ethnic groups and Karen. In terms of the project evaluation It was found that most of the respondents received information of the project via letters from the National Broadcasting and Telecommunication Commission and friends from the Ethic and Indigenous Consumer Networks at a “Highest” level. Most of the respondents expressed their opinions towards the project in overall aspects at a “High” level with a mean score of 4.47. In each aspect, it was found that the process was at a “Highest” level with a mean score of 4.52, followed by the product (4.50), the input (4.42), and the context (4.41).

Keywords: project evaluation, media creative production, consumer networks of ethnic groups and local tribes

1. บทนำ

สังคมในยุคโลกาภิวัตน์ คือ สังคมของโลกที่ไร้พรมแดนอันเป็นผลมาจากการสื่อสารที่รวดเร็วเท่าเทียมกันทั่วโลก ความสะดวกของการสื่อสารในยุคปัจจุบันก่อให้เกิดการพัฒนาระบบสารสนเทศอย่างแพร่หลายทั่วโลกเพื่อเป็นแหล่งข้อมูลที่ทันสมัยทันโลก ทันเหตุการณ์ สามารถนำข้อมูลต่าง ๆ ที่มีอยู่ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้ตลอดเวลา ข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยจึงเป็นได้ทั้งวัตถุดิบที่สำคัญของการนำไปใช้เพื่อแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาในด้านต่าง ๆ ให้ดีขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็อาจจะเป็นผลผลิตสำเร็จรูปที่จะสามารถนำไปใช้ทดแทนสิ่งเดิมที่ล้าสมัยได้ทันทีอย่างคุ้มค่า มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลดีกว่า จึงนับได้ว่าการได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องแม่นยำอย่างรวดเร็ว เป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งของการพัฒนา

พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 มาตราที่ 30 บัญญัติว่า “เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองผู้บริโภค โภคมิให้ถูกเอาเปรียบจากผู้ประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ ให้กสทช.มีหน้าที่ตรวจสอบการดำเนินการของผู้ประกอบกิจการโทรคมนาคม เพื่อมิให้มีการดำเนินการใด ๆ ในประการที่น่าจะเป็นการเอาเปรียบผู้บริโภค...” ประกอบกับแผนแม่บท

กิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ (ฉบับที่ 1) พ.ศ. 2555 – 2559 ยุทธศาสตร์ที่ 5.3 ด้านการคุ้มครองผู้บริโภคในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ กำหนดหลักการคุ้มครองสิทธิผู้บริโภคให้คำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน มิให้ถูกละเมิดจากผู้ประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ในลักษณะที่เป็นเท็จ บิดเบือน ออกดี ไม่เป็นธรรม ครอบงำ หรือผลประโยชน์ทางการค้า โดยมุ่งเน้นการสร้างหลักเกณฑ์ในการคุ้มครองสิทธิมีกลไกในการรับเรื่องเรียกร้องที่สะดวก มีประสิทธิภาพ มีการแก้ไขปัญหาอย่างรวดเร็วและไม่เลือกปฏิบัติรวมทั้งส่งเสริมศักยภาพให้ประชาชนมีความตื่นตัว เข้มแข็ง รู้จักปกป้องตนเอง สามารถเข้าถึง เข้าใจ และใช้สื่ออย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์แก่ตนเอง และสังคม ภายใต้การดำเนินงานของคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ยังมีหน่วยงานที่ดูแลภารกิจที่แตกต่างกันออกไป หนึ่งในนั้น คือ สำนักคุ้มครองผู้บริโภคในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ เพื่อทำหน้าที่คุ้มครองประชาชนผู้บริโภคสื่อวิทยุ-โทรทัศน์ ทั้งในเรื่องของการถูกละเมิดละเลยในสิทธิและเสรีภาพ และการถูกเอาเปรียบจาก ผู้ประกอบกิจการวิทยุ-โทรทัศน์ โดยมีกระบวนการทำงานในการสร้างความเข้มแข็ง การรวมกลุ่ม และการสร้างเครือข่าย ตลอดจนการดำเนินการเกี่ยวกับการยุติข้อขัดแย้งที่เป็นการเอาเปรียบผู้บริโภค รวมถึงการทำงานด้านการรู้เท่าทันสื่อ และการส่งเสริมให้คนพิการ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารด้วย (กสทช. เพื่อผู้บริโภคสื่อ วิทยุ-โทรทัศน์, 2559)

กลุ่มชนเผ่า หรือกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นกลุ่มหนึ่งที่อาศัยอยู่ในพื้นที่หนึ่ง ๆ ที่มีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ มีวิถีการดำเนินชีวิตอยู่กับธรรมชาติและมีความสัมพันธ์กับชนกลุ่มอื่นในประเทศไทย มีชนเผ่ามากมาย หลายกลุ่ม หลายเชื้อชาติ ที่เข้ามาอาศัยจากเหตุผลต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจ การขาดแคลนพื้นที่ทำกิน ฯลฯ ซึ่งส่วนใหญ่เข้ามาในสถานะผู้อพยพ กลายเป็นคนชายขอบ หรือต่างด้าว หรือกลุ่มผู้ด้อยโอกาสที่ขาดโอกาสหลาย ๆ ด้านปัญหาสำคัญประการหนึ่งของกลุ่มชนเผ่า หรือกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยที่พบ คือ ปัญหาด้านความมั่นคงของประเทศ การนำเสนอข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อต่าง ๆ โดยเฉพาะสื่อวิทยุโทรทัศน์ เนื่องจากสื่อกระแสหลักมีจุดเน้นทางด้านธุรกิจ การบริโภคนิยม ความรุนแรง และสื่อที่เป็นแบบอย่างในพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมทั้งเรื่องเพศและการดำเนินชีวิต ประกอบการเผยแพร่ข้อมูลของกลุ่มชนเผ่า หรือกลุ่มชาติพันธุ์ในเชิงลบ เช่น ความไม่น่าไว้วางใจ การล้อเลียนเรื่องภาษาหรือวัฒนธรรม เป็นต้น และในทางกลับกันกลุ่มชนเผ่า หรือกลุ่มชาติพันธุ์มักจะไม่ค่อยได้รับรู้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ จากสื่อแขนงต่าง ๆ และไม่มีโอกาสที่จะเผยแพร่ข้อมูลที่สะท้อนสภาพชีวิต และปัญหา และความต้องการของตนเองที่ส่งถึงสังคม อย่างไรก็ตามบุคคลเหล่านี้ ก็ควรได้รับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ และความเสมอภาคในฐานะประชาชนหรือผู้บริโภคเช่นกัน

จะเห็นว่ากลุ่มชนเผ่าและกลุ่มชาติพันธุ์เป็นประชากรอีกกลุ่มของประเทศไทย ที่มักจะเกิดปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น และปัญหาด้านการรู้เท่าทันสื่อ รวมถึงกระบวนการในการผลิตสื่อสร้างสรรค์ การไม่เข้าใจถึงอัตลักษณ์และตัวตนที่แท้จริงของกลุ่มโดยการนำเสนอผ่านสื่อประเภทต่าง ๆ ของสื่อมวลชน ทั้งนี้เนื่องจากสื่อมวลชนขาดความเข้าใจที่แท้จริง และในทางกลับกันก็เป็นเรื่องของโอกาสในการนำเสนอหรือเผยแพร่ข้อมูลที่ถูกต้องของกลุ่มชนเผ่าและกลุ่มชาติพันธุ์ให้ผู้อื่นได้รับรู้ด้วย ประเด็นที่สำคัญคือ การขาดทักษะหรือประสบการณ์ในการรู้เท่าทันสื่อของกลุ่ม ดังที่พรทิพย์ เข็นจะบค (2552) กล่าวว่า การรู้เท่าทันสื่อ คือ ความสามารถในการวิเคราะห์ วิจาร์ณ และประเมินค่าสื่อความสามารถในการเข้าถึงสื่อ นำเสนอสื่อในแบบฉบับของตนเอง และผลิตสื่อเพื่อการสื่อสารได้หลายรูปแบบ ซึ่งจากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่ากลุ่มชนเผ่าและกลุ่มชาติพันธุ์ไม่สามารถโต้ตอบได้ และเป็นฝ่ายตั้งรับเพียงอย่างเดียว ดังนั้น

จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องปรับ เปลี่ยนให้กลุ่มชนเผ่าและกลุ่มชาติพันธุ์ฝ่ายรุกบ้าง โดยการแสวงหาข้อมูลเพิ่มเติม เข้าถึง ข้อมูลข่าวสาร เข้าถึงสื่อที่หลากหลายและมีคุณภาพ สามารถใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ รวมไปถึงมีส่วนร่วมที่พัฒนาสื่อ ต่าง ๆ ให้ดีขึ้น เช่น ทิวติงหรือร้องเรียนเมื่อพบสื่อที่ไม่เหมาะสม หรือการเรียกร้องสิทธิในฐานะเป็นผู้บริโภคสื่อ ฯลฯ

ดังนั้นวิทยาลัยนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต จึงร่วมกับสำนักงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านการกระจายเสียง และโทรทัศน์ คณะกรรมการกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ในการ ดำเนินโครงการ “การจัดกิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมกับภาครัฐ โดยการจัดอบรมการผลิตสื่อสร้างสรรค์ด้วยการ บรรยาย และฝึกปฏิบัติตามโครงการส่งเสริมและสนับสนุนการรวมกลุ่มเครือข่ายผู้บริโภคกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่า พื้นเมืองในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ โดยเน้นกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่า เพื่อส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรม ต่าง ๆ ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม อีกทั้งยังส่งเสริมให้มีการร่วมมือระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ชนเผ่า และ หน่วยงานกำกับดูแล สถาบันการศึกษา นักวิชาการ เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน พัฒนาเพิ่มความสามารถในการใช้สื่อ อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง (บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ เรื่อง การส่งเสริมการรวมกลุ่มและ พัฒนาศักยภาพเครือข่ายผู้บริโภคในกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์, 2558) และทางกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่า จะไม่คอยรับข้อมูลที่เป็นประโยชน์จากสื่อต่าง ๆ และไม่มีโอกาสที่จะเผยแพร่ข้อมูลที่สะท้อนสภาพชีวิต ปัญหา และ ความต้องการของตนเองที่ส่งถึงสังคม โดยการจัดโครงการครั้งนี้มุ่งหวังให้ส่งเสริมการรวมกลุ่มเครือข่ายคุ้มครอง ผู้บริโภคในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ที่เข้มแข็ง ให้มีความรู้ ความเข้าใจ รู้จักปกป้องสิทธิของตน ใช้สื่ออย่างมี ประสิทธิภาพ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมแลกเปลี่ยนสะท้อนความคิดเห็น รมรงค์ทางสังคม และครอบครัวคนทุกกลุ่ม และทุกภูมิภาค เมื่อมีการจัดดำเนินโครงการแล้ว จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของ โครงการ ซึ่งถือเป็นการดำเนินการที่สำคัญและต้องปฏิบัติเมื่อมีการจัด โครงการอย่างใดอย่างหนึ่งของหน่วยงานขึ้น ผู้ประเมินได้มีการทบทวนวรรณกรรมเพื่อเป็น ประโยชน์ในการประเมิน โครงการในประเด็นต่อไปนี้แนวคิดเกี่ยวกับ โครงการและประเมินโครงการ ทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ ทักษะคิด และพฤติกรรม (KAP) ทฤษฎีว่าด้วยสื่อ และ ประสิทธิภาพของสื่อ แนวคิดเกี่ยวกับโครงการฝึกอบรม การใช้การประเมินในรูปแบบของ CIPP Model ทำให้เห็นผล ในการประเมินโครงการอย่างรอบด้าน ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ซึ่งการวัด ประเมินกับผู้เข้าร่วมโครงการทำให้ทราบผลได้ชัดเจนมากที่สุดว่ามีความคิดเห็นอย่างไร มีความต้องการในประเด็นใด เพื่อนำไปสู่การพัฒนาและปรับปรุงต่อไปในอนาคต เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบประเมิน โดยเป็นประมาณค่า 5 ระดับ มาก ที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ทั้งนี้เพื่อนำผลของการประเมินไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนา การปรับปรุง การ วางแผนจัดการ โครงการนี้ ตลอดจนโครงการอื่น ๆ ที่คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการ โทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) จะดำเนินการต่อไปในอนาคต

2. วัตถุประสงค์

เพื่อประเมินโครงการ “การจัดกิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมกับภาครัฐ โดยการจัดอบรมการผลิตสื่อ สร้างสรรค์ด้วยการบรรยาย และฝึกปฏิบัติตามโครงการส่งเสริมและสนับสนุนการรวมกลุ่มเครือข่ายผู้บริโภคกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์” โดยประเมินผลรวม 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท

(Context Evaluation) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ด้านกระบวนการ (Process Evaluation) และด้านผลผลิต (Product Evaluation)

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การประเมินโครงการ “การจัดกิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมกับภาครัฐโดยการจัดอบรมการผลิตสื่อสร้างสรรค์ด้วยการบรรยายและฝึกปฏิบัติตาม โครงการส่งเสริมและสนับสนุนการรวมกลุ่มเครือข่ายผู้บริหาร โภคกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์” ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงการประเมิน (Evaluation Research) โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบประยุกต์ซีบีพี (CIPP Model) ประกอบไปด้วย การประเมินด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต

กลุ่มตัวอย่างในการประเมิน คือ ผู้เข้าร่วมโครงการ “การจัดกิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมกับภาครัฐโดยการจัดอบรมการผลิตสื่อสร้างสรรค์ด้วยการบรรยายและฝึกปฏิบัติตาม โครงการส่งเสริมและสนับสนุนการรวมกลุ่มเครือข่ายผู้บริหาร โภคกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์” จาก 4 ภูมิภาค คือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ และภาคกลาง โดยมีทีมงานในการเก็บข้อมูลอธิบายแบบประเมินให้กลุ่มตัวอย่างได้เข้าใจในรายละเอียดแบบประเมิน ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 400 คน เก็บข้อมูลในช่วงเดือนสิงหาคม 2558 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2559

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินครั้งนี้ คือ แบบประเมินโครงการ “การจัดกิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมกับภาครัฐโดยการจัดอบรมการผลิตสื่อสร้างสรรค์ด้วยการบรรยายและฝึกปฏิบัติตาม โครงการส่งเสริมและสนับสนุนการรวมกลุ่มเครือข่ายผู้บริหาร โภคกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์” ซึ่งแบบประเมินที่สร้างขึ้นเป็นแบบประเมินปลายปิด (Close-ended Questions) และคำถามปลายเปิด (Open-ended Questions) โดยแบ่งแบบประเมินออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบประเมิน

ตอนที่ 2 การประเมินโครงการ “การจัดกิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมกับภาครัฐโดยการจัดอบรมการผลิตสื่อสร้างสรรค์ด้วยการบรรยายและฝึกปฏิบัติตาม โครงการส่งเสริมและสนับสนุนการรวมกลุ่มเครือข่ายผู้บริหาร โภคกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์” ประกอบด้วย ด้านบริบท (ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อหาความตรงเชิงเนื้อหา ความเที่ยงตรง และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป และหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient Alpha) ของ Cronbach (บุญชม ศรีสะอาด, 2535) ค่าความเชื่อมั่นที่ได้เท่ากับ 0.81

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบประเมินเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลกับผู้เข้าร่วมโครงการ “การจัดกิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมกับภาครัฐโดยการจัดอบรมฯ” ทั้ง 4 ภูมิภาค โดยผู้เข้าร่วมโครงการทุกคนมีความเข้าใจในภาษาไทย มีทั้งผู้ที่สามารถอ่านและเขียนภาษาไทยได้ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่สามารถอ่านได้ ผู้วิจัยได้ให้ผู้ช่วยวิจัยช่วยในการอ่านและอธิบายเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างเข้าใจในคำถามของแบบประเมิน โดยในการเก็บข้อมูลผู้วิจัยที่ได้รับแบบประเมินคืนจากทั้ง 4 ภูมิภาค จำนวน 400 ชุด ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลการวิจัยอยู่ในช่วงเดือนสิงหาคม 2558 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2559 หลังจากเก็บข้อมูลครบถ้วนได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินซึ่งจะ

ประกอบด้วยการประเมินผลในเชิงสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ ใช้สถิติในการวิเคราะห์ คือ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้การบรรยายข้อมูล และนำเสนอในรูปแบบความเรียง

4. ผลการวิจัย

4.1 ผู้ตอบแบบประเมินเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง โดยเป็นเพศชาย จำนวน 212 คน คิดเป็นร้อยละ 53.00 และเพศหญิง จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 47.00 ตามลำดับ มีอายุ 36 – 45 ปี มากที่สุด จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 รองลงมา คือ น้อยกว่า 25 ปี จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 20.75 และ 46 – 55 ปี จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 ตามลำดับ ผู้ตอบแบบประเมินมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มากที่สุด จำนวน 135 คน รองลงมา คือ ระดับปริญญาตรี จำนวน 118 คนคิดเป็นร้อยละ 29.50 และระดับประถมศึกษา จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 19.25 ตามลำดับ ผู้ตอบแบบประเมินมาจากชาติพันธุ์/ชนเผ่ากะเหรี่ยง มากที่สุด จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 9.00 รองลงมา คือ มุสลิม จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 6.50 และชนเผ่าอูรักลาโว้ย และชนเผ่าลัวะ มีจำนวนเท่ากัน คือ 18 คน คิดเป็นร้อยละ 4.50 ตามลำดับ ผู้ตอบแบบประเมินได้รับข้อมูลข่าวสารของโครงการจากเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าภูมิภาค มากที่สุด จำนวน 301 คน คิดเป็นร้อยละ 54.23 รองลงมา คือ ได้รับข้อมูลข่าวสารจากเพื่อน/คนรู้จักแนะนำในกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าบอกต่อ จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 26.49 และได้รับข้อมูลข่าวสารจากจดหมายส่งตรงจาก กสทช.จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 18.56 ส่วนอื่น ๆ ได้แก่ จากบุคคลรู้จักหัวหน้ากลุ่ม ได้รับมอบหมายจาก สำนักงาน และจากเพื่อนในกลุ่ม จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 0.72 ตามลำดับ

4.2 ผู้ตอบแบบประเมินมีความคิดเห็นต่อโครงการในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ที่ค่าเฉลี่ย 4.47 โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการประเมินว่าด้านกระบวนการ มากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.52 รองลงมา คือ ด้านผลผลิต ที่ค่าเฉลี่ย 4.50 ด้านปัจจัยนำเข้า ที่ค่าเฉลี่ย 4.42 และด้านบริบท ที่ค่าเฉลี่ย คือ 4.41 ตามลำดับ ดังรายละเอียดต่อไปนี้ คือ

1. ด้านกระบวนการในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.52 โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า วิทยากรมี การกระตุ้นเร้าความสนใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ได้ดีและพึงเลี้ยงประจำกลุ่มย่อยมีความสามารถในการนำประเด็นในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมนำไปสู่การปฏิบัติมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ยที่เท่ากัน 4.64 รองลงมา คือ วิทยากรมีความรอบรู้ในหัวข้อการฝึกอบรมและความสามารถในการถ่ายทอดความรู้เป็นอย่างดี ที่ค่าเฉลี่ย 4.63 และวิทยากรเปิด โอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนร่วมกันและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี ที่ค่าเฉลี่ย 4.59 ตามลำดับ

2. ด้านผลผลิตอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.50 โดยเมื่อพิจารณาในรายข้อพบว่า โครงการนี้ก่อให้เกิด ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างคนในกลุ่มชาติพันธุ์/ชนเผ่า และกสทช.ที่ค่าเฉลี่ย 4.55 รองลงมา คือ โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการสร้างความตระหนักและตื่นตัวในการเป็นส่วนหนึ่งในการเข้าถึง เข้าใจ ปกป้องสิทธิของตนเอง และใช้สื่ออย่างมีประสิทธิภาพ และโครงการก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่า ค่าเฉลี่ยที่เท่ากันที่ 4.54 และ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านความคิด ทักษะและประสบการณ์ใหม่ ๆ จากวิทยากรและเพื่อนผู้เข้าร่วมทุกคนที่ค่าเฉลี่ย 4.53 ตามลำดับ

3. ด้านปัจจัยนำเข้าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่ค่าเฉลี่ย 4.42 โดยเมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า ความพร้อมของคณะกรรมการดำเนินงานจากมหาวิทยาลัยรังสิตมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.60 รองลงมา คือ ความเพียงพอของทีม

วิทยากรใน โครงการฝึกอบรม ที่ค่าเฉลี่ย 4.55 และความเหมาะสมของสถานที่พักแรมและการบริการด้านอาหาร เครื่องดื่ม ที่ค่าเฉลี่ย 4.52 ตามลำดับ

4. ด้านบริบทในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่ค่าเฉลี่ย 4.41 โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า โครงการเน้นการ เปิดโอกาสให้ท่านได้เข้าถึง เข้าใจ ปกป้องสิทธิของตนเอง และใช้สื่ออย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย คือ 4.45 รองลงมา คือ โครงการสอดคล้องกับความต้องการของท่านให้การผลิตสื่อเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ และชนเผ่า ที่ค่าเฉลี่ย 4.43 และ โครงการสอดคล้องกับวิสัยทัศน์/พันธกิจของ กสทช.อยู่ในระดับมาก ที่ค่าเฉลี่ย 4.42 ตามลำดับ

นอกจากนี้ผลการประเมินโครงการยังพบว่า ผู้ตอบแบบประเมินมีความต้องการให้การจัดให้กรสัมมนาเชิง ปฏิบัติการหรือการฝึกอบรมในครั้งต่อไปในประเด็นการรู้เท่าทันสื่อมากที่สุด รองลงมา คือ การสร้างสรรค์เนื้อหาที่ดี สำหรับรายการโทรทัศน์-วิทยุ และการจัดทำแผนกิจกรรมเครือข่ายผู้บริโภคสื่อวิทยุ-โทรทัศน์ ส่วนอื่น ๆ ได้แก่ ผู้บริโภคสื่อ เวทีแสดงความคิดเห็นชุมชน และการสื่อสารวัฒนธรรมและภาษาของชนเผ่า การนำเสนอเรื่องวิถีชีวิตของ ชนเผ่า ตามลำดับ

5. การอภิปรายผล

5.1 จากผลการวิจัย พบว่า การได้รับข้อมูลข่าวสารของ โครงการของผู้ประเมินส่วนใหญ่จากเครือข่ายกลุ่ม ชาติพันธุ์และชนเผ่าภูมิภาค มากที่สุด รองลงมา คือ ได้รับข้อมูลข่าวสารจากเพื่อน/คนรู้จักแนะนำในกลุ่มชาติพันธุ์และ ชนเผ่าบอกต่อ และได้รับข้อมูลข่าวสารจากจดหมายส่งตรงจาก กสทช. ซึ่งสอดคล้องแนวคิดของ McCombs and Becker (1985) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ผู้รับสารจะเลือกเปิดรับสื่อเพื่อสนองความต้องการของตนในการอ่าน ฟัง และชมด้วย เหตุผลที่แตกต่างกัน โดยเหตุผลที่สำคัญ คือเพื่อศึกษาความเคลื่อนไหวและสังเกตการณ์รอบตัว เพื่อที่จะได้รู้ว่าอะไร กำลังจะเกิดขึ้น เพื่อให้ทันเหตุการณ์ ทันสมัย และเรียนรู้ว่าจะอะไรเป็นสิ่งสำคัญที่ควรรู้ เพื่อใช้ข่าวสารที่ได้มานั้น เป็น เครื่องช่วยใน การตัดสินใจแต่ละวัน และเพื่อสร้างความรู้สึกร่วมอยู่ร่วมในเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นด้วย

5.2 ประเมิน โครงการในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการประเมินว่า ด้านกระบวนการ มากที่สุด รองลงมา คือ ด้านผลผลิต และด้านปัจจัยนำเข้า และด้านบริบท ตามลำดับ คือ โดยประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโครงการที่ได้จากการประเมิน โครงการซึ่งถือเป็นการดำเนินการที่สำคัญ และต้องปฏิบัติเมื่อมีการจัด โครงการของหน่วยงานขึ้น ทั้งนี้เพื่อนำผลของการประเมินไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนา การปรับปรุง การวางแผนจัดการ โครงการนี้ ตลอดจนโครงการอื่น ๆ ที่คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการ โทรทัศน์และกิจการ โทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) จะดำเนินการต่อไปในอนาคต ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ด้านกระบวนการในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า วิทยากรมีการกระตุ้น เร้าความสนใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ดีและพึงเล็งประจักษ์กลุ่มย่อยมีความสามารถในการนำเสนอประเด็นใน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมนำไปสู่การปฏิบัติมากที่สุด รองลงมา คือ วิทยากรมีความรอบรู้ใน หัวข้อการฝึกอบรมและความสามารถในการถ่ายทอดความรู้เป็นอย่างดี และวิทยากรเปิด โอกาสให้ผู้เข้ารับ การฝึกอบรมมีส่วนร่วมกันและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าโครงการนี้มีกระบวนการที่สร้างให้เกิดการเรียนรู้ ร่วมกันระหว่างผู้เข้ารับการอบรมและผู้จัด โครงการ ซึ่งถือเป็นการแลกเปลี่ยนและสร้างการเรียนรู้ประสบการณ์ที่มี

คุณค่าของผู้เข้าร่วมสัมมนา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสมพงษ์ จิตระดับ (2528) ได้สรุปถึงหน้าที่ของผู้ดำเนินการฝึกอบรมไว้ว่าเป็นผู้รับรู้ความรู้สึกของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ระบายนามความรู้สึกนึกคิด ความเครียด ความเหนื่อยอ่อน ผู้ดำเนินการฝึกอบรมต้องรับฟังด้วยความเห็นใจ และให้การสนับสนุนจนเกิดกำลังใจที่จะเข้ารับการฝึกอบรมอย่างเต็มความสามารถ และยังคงสอดคล้องกับแนวคิดของ Carter V. Good (1973) (อ้างถึงใน โสภิต สุตามงคลเกษม, 2539) กล่าวว่า ความรู้เป็นข้อเท็จจริง (Facts) ความจริง (Truth) เป็นข้อมูลที่มนุษย์ได้รับและเก็บรวบรวมจากประสบการณ์ต่าง ๆ การที่บุคคลยอมรับหรือปฏิเสธสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้อย่างมีเหตุผล บุคคลควรจะต้องรู้เรื่องเกี่ยวกับสิ่งนั้น เพื่อประกอบการตัดสินใจ นั่นก็คือ บุคคลจะต้องมีข้อเท็จจริงหรือข้อมูลต่างๆ ที่สนับสนุนและให้คำตอบข้อสงสัยที่บุคคลมีอยู่ชี้แจงให้บุคคลเกิดความเข้าใจและทัศนคติที่ดีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง รวมทั้งเกิดความตระหนัก ความเชื่อ และค่านิยมต่าง ๆ และยังคงสอดคล้องกับผลการวิจัยของจุงเดือน (วีร์ ปากดี (2548) ที่ได้ศึกษาเรื่อง “การประเมินโครงการฝึกอบรมทักษะอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันหมวดเกษตรกรรมเพื่อพัฒนาสู่ความยั่งยืน” โดยผลการศึกษารายงานพบว่า คุณภาพของวิทยากรและบุคลากรประจำโครงการมีความเหมาะสมอยู่ในมาก ผ่านเกณฑ์น่าพอใจ กล่าวคือ วิทยากรที่ฝึกอบรมเป็นผู้เชี่ยวชาญในการถ่ายทอดความรู้และเป็นผู้ที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน อีกทั้งยังมีความสามารถ เทคนิควิธี และการสร้างบรรยากาศที่เหมาะสมให้แก่ผู้เข้ารับการอบรมได้เป็นอย่างดี

ด้านผลผลิตอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเมื่อพิจารณาในรายชื่อพบว่า ผู้ตอบแบบประเมินโครงการนี้ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างคนในกลุ่มชาติพันธุ์/ชนเผ่า และกษัตริย์ รองลงมา คือ โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการสร้างความตระหนักและตื่นตัวในการเป็นส่วนหนึ่งในการเข้าถึง เข้าใจ ปกป้องสิทธิของตนเอง และใช้สื่ออย่างมีประสิทธิภาพ และโครงการก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่า และผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านความคิด ทักษะและประสบการณ์ใหม่ ๆ จากวิทยากรและเพื่อนผู้เข้าร่วมทุกคนตามลำดับ ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ผู้เข้าร่วมการสัมมนาเกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างองค์กรที่รับผิดชอบ โดยเฉพาะเกิดความตระหนักและตื่นตัวในการเป็นส่วนหนึ่งในการเข้าถึง เข้าใจ ปกป้องสิทธิของตนเอง รวมถึงการเรียนรู้ฝึกทักษะ ทั้งยังเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ใหม่ๆ ระหว่างกันด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกรกฎ สิงห์โกวิท (2533) ได้ให้ความหมายของการฝึกอบรมว่าเป็นการให้ความรู้ในวิชาการทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติด้วยการฝึกหัดให้มีความสามารถปฏิบัติเองได้ หรือปฏิบัติได้ดีขึ้น การอบรมและพัฒนางาน เพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานปัจจุบันหรืออนาคตด้วยการเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถตามปกติมักจะเป็นการเปลี่ยนแปลงทัศนคติหรือเพิ่มความชำนาญหรือความรู้ที่มีอยู่แล้วให้มากขึ้น และสอดคล้องกับผลการวิจัยของอุดม ถาวร (2547) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การประเมินโครงการพัฒนาข้าราชการส่วนภูมิภาคด้วยวิธีการฝึกอบรมทางไกลในเขตพื้นที่การศึกษาลำพูน เขต 1” ซึ่งการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ประเมิน โดยใช้ CIPP Model โดยด้านผลผลิต พบว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมากเกี่ยวกับผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระของชุดวิชา และสามารถประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้ และยังคงสอดคล้องกับแนวคิดของดาราวรรณ ศรีสุกใส (2542) การเกิดความรู้ไม่ว่า ระดับใดก็ตาม ย่อมมีความสัมพันธ์กับความรู้สึกนึกคิด ซึ่งเชื่อมโยงกับ การเปิดรับข่าวสารของบุคคลนั่นเอง รวมไปถึงประสบการณ์และลักษณะทางประชากร (การศึกษา เพศ อายุ ฯลฯ) ของแต่ละคน ที่เป็นผู้รับข่าวสาร

ด้านปัจจัยนำเข้าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณาในรายชื่อ พบว่า ความพร้อมของคณะกรรมการดำเนินงานจากมหาวิทยาลัยรังสิตมากที่สุด รองลงมา คือ ความเพียงพอของทีมีวิทยากรในโครงการฝึกอบรม และความ

เหมาะสมของสถานที่พักแรมและการบริการด้านอาหารเครื่องดื่ม ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2550) การบริหารโครงการ ฝึกอบรม เพราะการดำเนินการฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพ และสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการได้นั้น นอกจากมาจากวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถ ยังจำเป็นต้องอาศัยเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบจัดการฝึกอบรม ที่จะสามารถวางแผนและดำเนินงานได้ทั้งหมด โครงการฝึกอบรมเพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหาที่ผู้จัดโครงการฝึกอบรมควรทราบทั้งหมด ส่วนในการดำเนินการฝึกอบรม เจ้าหน้าที่ผู้จัดโครงการอบรมจะต้องมีบทบาทหลัก ที่จะช่วยอำนวยความสะดวกให้กับวิทยากรในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เข้าอบรม ทั้งในด้านสถานที่ โสตทัศนอุปกรณ์ วัสดุอุปกรณ์ ยานพาหนะ การเงิน ฯลฯ และในขณะเดียวกันยังต้องดำเนินงานในฐานะผู้อำนวยความสะดวกโครงการ ทำหน้าที่ควบคุมให้การฝึกอบรมดำเนินไปตามกำหนดการจัดให้มีกิจกรรมหลายพฤติกรรมและกิจกรรมกลุ่มต่าง ๆ ในระหว่างผู้เข้าอบรม อันจะช่วยสร้างบรรยากาศในการฝึกอบรม ให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้สำหรับผู้เข้าอบรมได้เป็นอย่างดี และสอดคล้องกับผลการวิจัยบุญรัตน์ สมคณ (2544) ได้ศึกษาการประเมินผลโครงการฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือสามัญ ขั้นความรู้ชั้นสูง ในจังหวัดราชบุรี ปีการศึกษา ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ด้านปัจจัยเบื้องต้น สรุปได้ว่าส่วนประกอบต่างๆ ที่สนับสนุนในการดำเนินการฝึกอบรม ได้แก่ หลักสูตรการฝึกอบรม คุณสมบัตินักวิทยากร ระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม สภาพความพร้อมของอุปกรณ์การฝึกอบรม งบประมาณ กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม คือผู้บริหาร โครงการ วิทยากรและผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีความเห็นว่ามีเหมาะสมระดับมากที่สุด ยกเว้นสถานที่ฝึกอบรม มีความเห็นว่ามีเหมาะสมระดับมาก

ด้านบริบทในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า โครงการเน้นการเปิดโอกาสให้ท่านได้เข้าถึง เข้าใจ ปกป้องสิทธิของตนเอง และใช้สื่ออย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด ที่ รองลงมา คือ โครงการสอดคล้องกับความต้องการของท่านให้การผลิตสื่อเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่า และโครงการสอดคล้องกับวิสัยทัศน์/พันธกิจของ กสทช. อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ทั้งนี้จะเห็นว่าโครงการดังกล่าวมีความสอดคล้องและเป็นไปตามความต้องการของทั้งผู้เข้าร่วมสัมมนา อีกทั้งยังส่งผลมีโอกาสได้สร้างสรรค์และตระหนักถึงการผลิตสื่อที่มีคุณภาพ ทั้งนี้ก็เป็นไปตามเป้าประสงค์ที่กสทช. ได้ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องแนวคิดของประชุม รอดประเสริฐ (2529) กล่าวว่า โครงการเป็นแนวคิด แนวทาง หรือเป็นแผนงานที่จัดทำขึ้นอย่างเป็นระบบ ที่ประกอบด้วยกิจกรรมย่อยหลายกิจกรรมที่ต้องใช้ทรัพยากรในการดำเนินงาน และคาดหวังที่จะได้ผลตอบแทนอย่างคุ้มค่า ในองค์ประกอบของโครงการจะต้องมีเวลาการดำเนินงานที่เป็นจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของงาน จะต้องมียุทธศาสตร์หรือจุดหมายที่ชัดเจน จะต้องมีการดำเนินการดำเนินงานเพื่อให้บริการและสนองความต้องการของบุคคลในพื้นที่นั้น ๆ เพื่อการผลิตและการให้บริการ เพื่อการเพิ่มพูนสมรรถภาพของแผนงาน และประสิทธิภาพการผลิต โดยการปรับปรุงวิธีการที่มีอยู่ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของวชิระ น้ำเพชร (2525) ได้ศึกษาการประเมินโครงการประชุมสัมมนา ผู้แทนศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรม เพื่อการจัดตั้งชมรมส่งเสริมกิจกรรมการเล่นดนตรีไทย โดยได้ใช้แบบจำลองชิปปี้ (CIPP MODEL) ผลของการประเมินปรากฏว่า วัตถุประสงค์ของโครงการประชุมสัมมนาสอดคล้องกับนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติ นโยบายสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ และความต้องการและความคาดหวังของผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนา

6. บทสรุป

จากการประเมินโครงการจัดกิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมกับภาครัฐ โดยการจัดอบรมการผลิตสื่อสร้างสรรค์ด้วยการบรรยายและฝึกปฏิบัติตามโครงการส่งเสริมและสนับสนุนการรวมกลุ่มเครือข่ายผู้บริหาร โภคกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ในครั้งนี้ กระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูลจนได้มาซึ่งผลของการประเมิน ทำให้ทราบถึงจุดเด่นและจุดด้อยในการจัดโครงการครั้งนี้ เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนา ปรับปรุงการดำเนินงานต่อไป ในการใช้การประเมินในรูปแบบของ CIPP Model ทำให้เห็นผลในการประเมินโครงการอย่างรอบด้าน ซึ่งการวัดประเมินกับผู้เข้าร่วมโครงการทำให้ทราบผลได้ชัดเจนมากที่สุดว่ามีความคิดเห็นอย่างไร มีความต้องการในประเด็นใด เพื่อนำไปสู่การพัฒนาและปรับปรุงต่อไปในอนาคต โดยจากการประเมินโครงการในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการประเมินว่าด้านกระบวนการ มากที่สุด รองลงมา คือ ด้านผลผลิต ด้านปัจจัยนำเข้า และด้านบริบท ความถนัด ซึ่งผลจากการประเมินทำให้เห็นว่าผลของการประเมินด้านบริบทต่ำกว่าด้านอื่น ๆ ถึงแม้ว่าจะอยู่ในระดับมาก การจัดโครงการอาจจะยังไม่ตอบสนองความต้องการของกลุ่มชนเผ่าและชาติพันธุ์อย่างชัดเจน ของวัตถุประสงค์ เรื่องของการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับตัวกลุ่มเป้าหมาย ผู้ประเมินจึงมีการเสนอแนะในประเด็นดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผู้ที่ผ่านการเข้าร่วมโครงการในครั้งนี้ ควรเป็นแกนนำหรือผู้ที่มีความสามารถในชุมชนในเรื่องของการผลิตสื่อสร้างสรรค์ เพื่อใช้สื่อในการเป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ในด้านต่าง ๆ ของชุมชน ชนเผ่า หรือเผ่าพันธุ์ ให้สาธารณชนได้รับรู้อย่างถูกต้อง

2. ควรมีการถามความคิดเห็นและความต้องการในการเข้าอบรมในเนื้อหาที่ผู้เข้าร่วมสนใจ ซึ่งจากการประเมินครั้งนี้ ผู้เข้าร่วมได้แสดงความคิดเห็นในการจัดโครงการครั้งต่อไปในประเด็นการรู้เท่าทันสื่อ การสร้างสรรค์เนื้อหาที่ดีสำหรับรายการ โทรทัศน์-วิทยุ และการจัดทำแผนกิจกรรมเครือข่ายผู้บริหาร โภคกลุ่มชาติพันธุ์- โทรทัศน์ ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าสนใจและจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการเข้าร่วมของผู้ที่เข้าร่วมโครงการ และผู้รับผิดชอบโครงการ

ข้อเสนอแนะในการประเมินครั้งต่อไป

จากการประเมินในครั้งนี้เป็นการศึกษาที่ตามรูปแบบการประเมินผลโครงการ (CIPP Model) ซึ่งประกอบไปด้วย ด้านบริบท/สภาพแวดล้อม (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (Product) ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการเก็บข้อมูลกับผู้เข้ารับการฝึกอบรมในประเด็นด้านการนำความรู้ความเข้าใจในการอบรมประยุกต์ใช้ในไปปฏิบัติหรือถ่ายทอดต่อการไปผลิตงานสื่อเพื่อเป็นประโยชน์ต่อชุมชนของผู้เข้ารับการอบรม ซึ่งจะได้นำมาพัฒนาในความสามารถของผู้เข้าร่วมอบรม และพัฒนา ปรับปรุงในการจัดโครงการครั้งต่อไปในเรื่องของเนื้อหาในการจัดอบรมหรือการเรียนรู้ในด้านของการปฏิบัติ

7. กิตติกรรมประกาศ

ผู้ประเมินขอขอบพระคุณอาจารย์อนุสรณ์ ศรีแก้ว รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษณ์ ทองเลิศ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ธีรภรณ์ กลิ่นสุคนธ์ รองคณบดี ผู้เชี่ยวชาญที่กรุณาให้คำแนะนำซึ่งเป็นประโยชน์ในการพัฒนาปรับปรุง

และแก้ไขเครื่องมือในการประเมิน และขอบคุณคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ที่ให้ความอนุเคราะห์ทุนสำหรับการประเมินโครงการในครั้งนี้

8. เอกสารอ้างอิง

กรกฎ สิงห์โกวินท์. (2533). การฝึกอบรมและพัฒนาบุคคล. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาบริหารธุรกิจ

คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

กสทช. เพื่อผู้บริโภค สื่อวิทยุโทรทัศน์. (2559). แผนแม่บทกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://digital.nbtc.go.th>, วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2559.

ดาราวรรณ ศรีสุกใส. (2542). การเปิดรับข่าวสารการประชาสัมพันธ์โครงการรถไฟฟ้าบีทีเอสที่มีผลต่อความรู้ทัศนคติ และการใช้รถไฟฟ้าบีทีเอสของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย สาขาวิชาศึกษาศาสตร์พัฒนาการ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

คุณเดือน ศรีปากดี. (2548). การประเมินโครงการฝึกอบรมทักษะอาชีพหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นหมวดเกษตรกรรมเพื่อพัฒนาสู่ความยั่งยืน. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต โปรแกรมวิชาการวิจัยและพัฒนาท้องถิ่น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

บุญชม ศรีสะอาด. (2535). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : สุริยาสาส์นการพิมพ์.

บุญรัตน์ สมถณ. (2544). การประเมินผลโครงการฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือสามัญ ชั้นความรู้ขั้นสูง ในจังหวัดราชบุรี ปีการศึกษา 2543. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่อง คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ประชุม รอดประเสริฐ. (2529). การบริหารโครงการ. กรุงเทพมหานคร : เนติกุลการพิมพ์.

พรทิพย์ เย็นจะบก. (2552). ถอดรหัส ลับความคิด เพื่อการรู้เท่าทันสื่อ : คู่มือเรียนรู้เท่าทันสื่อ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ปิ่นโตเบลิจิ่ง.

วชิระ น้ำเพชร. (2525). การประเมินโครงการประชุมสัมมนาผู้แทนศูนย์ส่งเสริม และพัฒนาวัฒนธรรมเพื่อการจัดตั้งชมรมส่งเสริมกิจกรรมการเล่นดนตรีไทย. กรุงเทพมหานคร : รายงานการวิจัยสำนักงานวิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมพงษ์ จิตระดับ. (2528). การศึกษาผลการใช้กระบวนการพัฒนาเด็กเร่ร่อนในระบบโรงเรียน : กรณีศึกษาเด็กเร่ร่อนจากมูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

โสภิตสุดา มงคลเกษม. (2539). พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการคาดเข็มขัดนิรภัยของผู้ขับขี่รถยนต์ ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2550). การประเมินผลการฝึกอบรม. เอกสารประกอบการฝึกอบรม เรื่อง การฝึกอบรม. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.

อุดม อาร. (2547). การประเมิน โครงการพัฒนาข้าราชการส่วนภูมิภาคด้วยวิธีการฝึกอบรมทางไกลในเขตพื้นที่
การศึกษาอำเภอ เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

Good, Carter V. (1973). Dictionary of Education. 2nd ed. New York : Hill book Co.

McCombs, Maxwell E. and Becker, Lee B. (1985). Using Mass Communication Theory. N.J: Prentice Hall, Inc.

มหาวิทยาลัยรังสิต